

AVRUPA YATIRIM PLANI VE GELECEĞİ

AB'nin Yatırım ve Büyüme Sorunu



Üresel mali kriz ve Avro Alanı borç krizinden sonra AB'de yatırımların ve büyümenin artırılamaması bir kısır döngü haline gelmişti. Birçok faktör bu genel tabloyu etkiliyor ve kötüleştiriyordu.

Ekonomik ve mali kriz sonucunda AB'de yatırımlar 2007'den itibaren yüzde 15 oranında tarihi bir düşüş gösterdi. Bu düşüş eğilimi ekonominin toparlanması, büyüme, istihdam ve rekabet gücünün artırılması hedeflerinin önüne set çeker hale gelmişti. Ekonomik duruma ilişkin genel belirsizlik, bazı Avro Alanı ülkelerinde kamu ve özel sektör borçlarının yüksek düzeyde olması ve bunların kredi riskini artırmaları, yatırımcıları caydırarak, yatırım kapasitesini azaltıyordu. Tasarruf düzeylerinin ve piyasada likiditenin yükselmesine karşın bunların atıl kalması, dışarıdan etki edecek bir itici gücün gerekliliğini şiddetle ortaya koyuyor. Birçok yatırım alanı ve projenin bulunması ve bunların hızla hayata geçirilmesi, tasarrufların yatırıma dönüştürülerek sürdürülebilir büyüme ve istihdamın artırılması açısından hayati önem taşıyor.

Büyüme ve Yatırımların itici gücü:

Avrupa Yatırım Planı

İşte, Avrupa Yatırım Planı AB'de bu koşullar içerisinde ortaya çıktı. Geçen yıl Kasım ayında Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker tarafından ortaya koyulan Avrupa Yatırım Planı ile AB ekonomisinin canlandırılması için yatırım atağı başlatılması amaçlanıyor. Avrupa Yatırım Planı aracılığıyla düşük güven ve düşük yatırımlar arasındaki kısır döngünün kırılması hedefleniyor. Kamu ve özel sektör kaynaklarının akıllı bir şekilde harekete geçirilmesiyle, bu kaynakların borca yol açmadan daha fazla özel yatırım çekmek için kullanılması hedefleniyor. AB'de üye ülkelerin kamu borçlarının artırılmadan AB ekonomisini canlandırılması öngörülen plan çerçevesinde, AB bütçesinin yeni yatırımları çekmek için harekete geçirilmesi amaçlanıyor. Yatırım

Planı kapsamındaki önlemler ile üç yıl içerisinde AB GSYİH'sine yaklaşık 400 milyar avro tutarında ek katkı sağlanması ve istihdamın artırılması öngörülüyor. Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker tarafından ortaya konulması nedeniyle "Juncker Planı" olarak anılan söz konusu plan üç sütundan oluşuyor.

Birinci sütun kapsamında, AB bütçesinden ve Avrupa Yatırım Bankası (AYB) tarafından fonlanması planlanan Avrupa Stratejik Yatırım Fonu'nun (ASYF) (*European Fund for Strategic Investments - EFSI*) oluşturulması öngörülüyor. 2015-2017 döneminde üç yıl içerisinde 315 milyar avroluk kaynağı harekete geçirmesi planlanan ASYF, AB bütçesinden 16 milyar avro, AYB'den ise 5 milyar avro tutarında destek alınması planlanıyor. 21 milyar avroluk ASYF'nin çarpan etkisinin ise 1'e 15 oranında olması öngörülüyor. ASYF kapsamında kullanılacak kamuya ait her 1 avro, 15 avroluk yatırım yaratacak. ASYF kapsamında, uzun vadeli yatırımların çarpan etkisiyle 240 milyar avro, KOBİ'ler ve orta düzey sermayeli şirketler için ise 75 milyar avro yatırım sağlanarak toplam yatırım tutarının 315 milyar avroya ulaştırılması öngörülüyor. ASYF'nin en önemli önceliği ise, altyapı yatırımları olarak belirlendi. Bu kapsamda, geniş bant ve enerji ağları, sanayi merkezlerindeki ulaşım altyapıları, yenilenebilir enerji projeleri, eğitim ve mesleki eğitim ile KOBİ'lerin desteklenmesi planlanıyor.

İkinci sütunda, yatırımları en çok ihtiyaç duyulan alanlara yönlendiren bir yardım programı ile destekleyecek, gerçekçi bir proje havuzu oluşturulması yer alıyor. Bu kapsamda, büyümeyi destekleyecek AB çapındaki projelerin gerekli teknik bilgiye sahip uzmanlar tarafından seçilmesi hedefleniyor. ASYF bünyesinde her projeyi, ticari ve toplumsal açılarından ve AB'ye sağlayacağı katma değer açısından değerlendirecek uzmanları bir araya getiren bir Yatırım Komitesi kurulacak. Avrupa Yatırım Planı'nın üçüncü sütunu ise, AB'yi yatırımlar için daha cazip bir hale getirmek amacıyla aşırı bürokrasi-

nin ve yatırımların önündeki yasal engellerin kaldırılması oluşturuyor. Avrupa Komisyonu yatırımlar üzerindeki engellerin kaldırılması ve Tek Pazarın güçlendirilmesi için çalışmaları başlattı.

AB'nin Avrupa Yatırım Planı'na katkısı mevcut AB fonlarının desteği ile sağlanacak. Yeni kurulan ASYF fonu ile mevcut fonlara çarpan etkisi sağlanacak. Avrupa Yatırım Fonu'nun yatırım desteği sağlaması öngörülen birçok alana ilişkin faaliyetlerinin, geleneksel alanlar ve devam etmekte olan, Connecting Europe ve Horizon 2020 gibi AB programların tamamlayıcısı nitelikte olması öngörülmüyor. ASYF kapsamında tematik veya coğrafi alanlar planlanmadı. Her bölgenin özelliklerinin farklı olması itibariyle fonun esnek olması öngörülmüyor. Bunun yanında AYB'nin 2015'te öz kaynaklarını kullanarak Yatırım Planı faaliyetlerine başlaması öngörülmüyor. ASYF'nin ayrıca Avrupa Uzun Vadeli Stratejik Yatırım Fonu gibi özel sektör yatırımcıları tarafından kurulan özel fon yapılarını da desteklemesi planlanıyor. Bu kapsamda ASYF'nin kaynaklarının 3'te 2'sini bu tür faaliyetlere kullanması öngörülmüyor. ASYF, AYB bünyesinde yer alan Avrupa Yatırım Fonu (AYF) aracılığıyla AB genelinde KOBİ'ler ve orta ölçekli işletmelerin risk sermayelerini de destekleyecek. AYF'nin bu alanda oldukça tecrübeli bir kurum olması itibariyle KOBİ'lerin sermaye ihtiyaçlarının karşılanmasında destek verecek.

Avrupa Yatırım Planı'na Katılan Ülkeler Artıyor

Avrupa Komisyonu 13 Ocak 2015 tarihinde ASYF'ye ilişkin tasarımı sundu. Tasarımın Avrupa Parlamentosu'nda onaylanmasından sonra Haziran ayında nihai olarak onaylanması bekleniyor. 10 Mart 2015 tarihinde AB Maliye Bakanları, ASYF'nin kurulmasına ilişkin tüzük tasarısı üzerinde anlaşmaya vardılar. 28 Mayıs 2015 tarihinde AB Konseyi ile Avrupa Parlamentosu arasında Avrupa Stratejik Yatırım Fonu'na (EFSI) ilişkin tüzük üzerinde anlaşmaya varıldı. Onayın ardından 2015 sonbaharında ASYF'nin resmen kurulması aşamasına gelinecek. Fonun bu yıl Eylül ayından itibaren faaliyete geçmesi öngörülmüyor.

Avrupa Yatırım Planı fikrinin geçtiğimiz yılsonunda ortaya atılmış olmasına karşın plana mali destek

sağlama çabaları oldukça hızlı ilerliyor. Şimdiye kadar 7 ülke Avrupa Yatırım Planı'na katkıda bulunacaklarını açıkladı. Almanya, geçtiğimiz Şubat ayında KFW yatırım bankası aracılığıyla 8 milyar avro katkıda bulunurken, yine Şubat ayında İspanya, Instituto de Crédito Oficial (ICO) aracılığıyla 1,5 milyar avro sağladı. Mart ayında Fransa, Caisse des Dépôts (CDC) ve Bpifrance (BPI) aracılığıyla 8 milyar avro katkıda bulunurken, İtalya da Cassa Depositi e Prestiti (CDP) aracılığıyla 8 milyar avro sağlayacağını açıkladı. Plana katkı sağlayanlar kervanına Lüksemburg ve Polonya da katıldı. Lüksemburg, Nisan ayında 80 milyon avro tutarında katkı sağlayacağını açıkladı. Söz konusu katkı, ülkenin yatırım ve kalkınma bankası, Société Nationale de Crédit et d'Investissement (SNCI) tarafından sağlanacak. Polonya da yine Nisan ayında Fona 8 milyar Avro katkıda bulunacağını bildirdi. Bu katkı ülkenin ulusal bankası Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) ve kamu yatırım kuruluşu Polish Investments for Development (PIR) aracılığıyla sağlanacak. Son olarak Slovakya, 15 Haziran 2015 tarihinde 7'inci ülke olarak Fona 400 milyon avro katkıda bulunacağını açıkladı. Söz konusu katkı Slovakya'nın ulusal bankaları Slovensk Investiční Holding ve Slovenská Zárú ná a Rozvojová Banka aracılığıyla gerçekleştirilecek. Bu yılsonuna kadar 28 üye ülkenin tamamının Avrupa Yatırım Planı'na katkı sağlaması hedefleniyor. Avrupa Komisyonu'nun İstihdam, Büyütme, Yatırım ve Rekabet Gücü'nden Sorumlu Üyesi Jyrki Katainen Plan'ın tanıtımını yapmak ve destek sağlamak amacıyla ülke turlarına çıktı.

Kuşkusuz, Avrupa Yatırım Planı sihirli bir değnek değil ve bu plan ile AB'nin bütün ekonomik sorunlarına çözüm bulunması ya da bir anda hızlı bir iyileşme sağlanması beklenmiyor. Ancak AB ekonomisinin canlandırılmasında önemli bir araç olarak görülüyor. ASYF'nin de kurulma sürecinin tamamlanması ve planın işler hale gelmesiyle birlikte AB ekonomisine ivme kazandırması bekleniyor. ■